

Eem-Vallei Educatief
Openbaar basisonderwijs met ruimte voor talent ●

werkveld	datum	Instemming/advies GMR	Goedkeuring RvT	Vastgesteld CvB
Organisatie	Januari 2016	09-02-2016	n.v.t.	

Protocol

Schorsen en verwijderen van leerlingen

10-02-2016

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
Grensoverschrijdend gedrag	4
Schorsing	6
Verwijdering	7
Gronden voor verwijdering	8
Geschil over verwijdering	12
Evaluatie	13

Voorwoord

Een enkele keer komt het voor dat op onze scholen maatregelen moeten worden genomen die er toe leiden dat leerlingen tijdelijk of definitief van school worden verwijderd.

Aangezien dit ingrijpende maatregelen zijn, is het van belang voor school, ouders en leerling dat hiervoor de juiste procedure wordt gevolgd.

De stichting *Eem-Vallei Educatief* heeft al enkele jaren een document: "Schorsen en verwijderen van leerlingen". De afgelopen jaren is o.a. door invoering van Passend Onderwijs en wijzigingen in de Wet op het Primair Onderwijs de regelgeving op een aantal onderdelen aangescherpt.

Het CvB heeft daarom besloten een nieuwe protocol "Schorsen en Verwijderen van leerlingen " op te stellen dat voldoet aan de huidige regelgeving.

Daar waar in dit document gesproken wordt over het bevoegd gezag wordt bedoeld het College van Bestuur van de stichting Eem-Vallei Educatief.

Namens het College van Bestuur

Henk van der Zwaag.

Inleiding

Helaas komt het voor dat scholen te maken krijgen met ernstig ongewenst of grensoverschrijdend gedrag van leerlingen.

In dergelijke situaties moet een school of bestuur handelend kunnen op treden en moet voor een ieder helder zijn welke maatregelen dan genomen kunnen/moeten worden en wie welke handelingen moet/mag verrichten.

Om in dergelijke situaties direct helderheid te geven, is dit protocol geschreven waarin precies de richtlijnen staan die gevolgd moeten worden.

4

1. Grensoverschrijdend gedrag

Definitie van ongewenst of grensoverschrijdend gedrag op een basisschool

“Elke actie die is gericht op het moedwillig aanbrengen van letsel of schade aan een ander persoon of een object. Het schade aan brengen kan zowel fysiek als geestelijk zijn.”

Nadat bovenstaand gedrag is vastgesteld, kan de school besluiten over te gaan tot het nemen van maatregelen.

Dat kunnen opvoedkundige maatregelen of ordemaatregelen zijn.

Opvoedkundige maatregelen.

Wanneer een leerling de gedragsregels* overtreedt die binnen de school gelden, dan kan hierop worden gereageerd met een opvoedkundige maatregel of een ordemaatregel.

Opvoedkundige maatregelen zijn pedagogische handelingen die beogen sociaal gewenst gedrag te bevorderen en die leerlingen proberen te vormen.

Voorbeelden van opvoedkundige maatregelen zijn o.a.:

- Time out (1)
- Een leerling na laten blijven**
- Het laten beschrijven van gewenst gedrag conform schoolregels
- Goed opvoedkundig gesprek.

*ouders en leerlingen kennen de gedragsregels van de school en deze zijn voor een ieder zichtbaar gepubliceerd.

**de school brengt de ouders van deze maatregel op de hoogte voor dat het ingaat (telefonisch of digitaal).

Omdat deze maatregelen de rechts sfeer van de leerling slechts zijdelings raken, gaat het hier om feitelijk handelen. Dit betekent dat opvoedkundige maatregelen door de leerkracht aan een leerling kunnen worden opgelegd.

(1) Onder time out wordt hier verstaan: een tijdelijke verwijdering uit de groep. De leerling is dan onder toezicht van een andere medewerker van de school. Dit mag niet langer duren dan maximaal anderhalf uur. Doel is dat de leerling over zijn gedrag nadenkt en tot “bezinning” komt.

Ordemaatregelen.

Naast opvoedkundige maatregelen bestaan er ook ordemaatregelen. Deze zijn in oplopende mate van zwaarte:

- De overplaatsing naar een parallelklas
- De schorsing
- De verwijdering

Omdat ordemaatregelen de rechtspositie van leerlingen raken, geldt dat uitsluitend het bevoegd gezag gerechtigd is tot het opleggen van een ordemaatregel.

In bepaalde gevallen kan het bevoegd gezag deze bevoegdheid mandateren aan de directeur van de school.

Het bevoegd gezag is vrij in zijn beslissing of, en zo ja welke orde maatregel het wil nemen.

Bij beslissing om al dan niet over te gaan tot het opleggen van een ordemaatregel dienen alle relevante omstandigheden van het geval te worden meegewogen.

Wil het bevoegd gezag overgaan tot het opleggen van een ordemaatregel, dan is het onder ander van belang dat:

- Er een evenredige verhouding bestaat tussen de overtreding die de leerling heeft begaan en de ordematregel die wordt opgelegd.
- De leerling enige mate van schuld heeft gehad aan de normschending*.
- De ordemaatregel door het bevoegd gezag wordt opgelegd conform de procedure-regels die hiervoor gelden.

*uitzondering hierop kan zijn aanhoudend ongewenst gedrag van ouders waardoor een eventuele verwijdering van de leerling de enige maatregel is om dat gedrag te stoppen.

De overplaatsing naar een parallelklas (andere klas)

Indien de school de mogelijkheid heeft, mag zij besluiten de leerling voor korte (1 dag) of langere tijd over te plaatsen naar een parallelklas /andere klas.

De school:

- stelt hiervan de ouders zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte
- geeft de lengte van de tijd aan.
- zorgt dat de leerling onderwijs blijft genieten op zijn niveau.
- geeft aan welk gedrag bij de leerling noodzakelijk is om weer terug te kunnen keren naar zijn eigen groep. De school probeert samen met ouders en leerling een plan van aanpak op te stellen.

De directeur van de school is door het bevoegd gezag gemandateerd deze maatregel toe te passen. Indien deze maatregel voor langere periode wordt toegepast, brengt de directeur het College van Bestuur schriftelijk (via e-mail met daarin de reden voor overplaatsing) op de hoogte van het toepassen van deze ordemaatregel.

Schorsing

Wanneer het bevoegd gezag besluit om een leerling te schorsen dan betekent dit dat de leerling tijdelijk het **recht op deelname** aan het onderwijs wordt onttrokken.

Schorsing kan worden gezien als een ultieme mogelijkheid voor de school om aan een leerling een waarschuwing te geven voor bepaald ontoelaatbaar gedrag.

Er is al sprake van schorsing als een leerling ten minste één dag wordt uitgesloten van het recht op deelname aan het onderwijs

De duur van de schorsing zal in verhouding moeten staan tot de aard en ernst van de overtreding.

Schorsing is geregeld in artikel 40c WPO

- **Artikel 40c. Schorsing**
  - 1. Het bevoegd gezag kan met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste één week schorsen.
  - 2. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk aan de ouders bekendgemaakt.
  - 3. Het bevoegd gezag stelt de inspectie van een schorsing voor een periode langer dan één dag schriftelijk en met opgave van redenen in kennis.

Het bevoegd gezag van de stichting Eem-vallei Educatief mandateert de bevoegdheid tot schorsen aan de directeuren van de onder zijn bevoegdheid vallende scholen.

De directeur zorgt vooraf gaande aan het schorsingsbesluit:

- dat de ouders van de leerling hiervan telefonisch of digitaal op de hoogte worden gebracht.
- dat de ouders van de leerling zo spoedig mogelijk worden gehoord (in ieder geval op de dag dat de schorsing is ingegaan). De directeur gebruikt het gesprek om deze ernstige waarschuwing te onderstrepen en afspraken te maken over het vervolgtraject.
- dat het bevoegd gezag schriftelijk (per e-mail) op de hoogte wordt gesteld van het voornemen om een leerling te schorsen en stuurt zo spoedig mogelijk een kopie van het schorsingsbesluit naar het CvB.

Het schriftelijk schorsingsbesluit moet de volgende zaken bevatten:

- De reden van schorsing
- De ingangsdatum
- De duur van de schorsing
- De bezwaarprocedure
- Getekend namens het bevoegd gezag

Bij een schorsingsbesluit blijft de onderwijskundige relatie met de leerling in tact. Dit betekent dat de school maatregelen dient te nemen om te voorkomen dat de geschorste leerling een onderwijsachterstand oploopt gedurende de periode van schorsing. Concreet betekent dit dat de school de leerling van huiswerk moet voorzien gedurende de periode van schorsing.

- Bij een schorsing die langer duurt dan één dag worden de inspectie en de leerplichtambtenaar per e-mail van dit besluit op de hoogte gebracht.

Verwijdering

Bij het verwijderen van een leerling van de school moet een aantal zaken in acht worden genomen:

- De gronden voor verwijdering
- De verwijderingsprocedure
- Het geschil over het verwijderingsbesluit

De verwijdering van een leerling is geregeld in artikel 40 lid 11 WPO.

- *11. Voordat wordt besloten tot verwijdering hoort het bevoegd gezag de betrokken groepsleraar. Definitieve verwijdering van een leerling vindt niet plaats dan nadat het bevoegd gezag ervoor heeft zorg gedragen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten. Onder andere school kan ook worden verstaan een school voor speciaal onderwijs, een school voor speciaal en*

voortgezet speciaal onderwijs of een instelling voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs.

- *12. Indien tegen het besluit, bedoeld in het eerste lid, van het bevoegd gezag van een openbare school bezwaar is gemaakt, besluit het bevoegd gezag in afwijking van [artikel 7:10 van de Algemene wet bestuursrecht](#) binnen 4 weken gerekend vanaf de dag na die waarop de termijn voor het indienen van het bezwaarschrift is verstreken.*

Een verwijdering is een eenzijdige rechtshandeling van het bevoegd gezag van een school waarbij aan een leerling de verdere toegang tot de school wordt onttrokken. Er is sprake van verwijdering wanneer het bevoegd gezag de leerling niet langer ingeschreven wenst te hebben.

Verwijdering is een ingrijpende maatregel zowel voor de school als voor de leerling en diens ouders.

Op grond van bovenstaande ligt de beslisbevoegdheid over verwijdering ook bij het bevoegd gezag en niet bij de directeur van de school.

De directeur speelt wel een belangrijke rol bij de voorbereiding van het besluit door middel van de gesprekken met de ouders en het team.

Vaak ligt aan verwijdering een vertrouwensbreuk tussen school en ouders/leerling ten grondslag. Het bevoegd gezag staat in het algemeen op grotere afstand van de dagelijkse praktijk en kan de kwestie dus ook op afstand beoordelen. Dit kan een zorgvuldige besluitvorming bevorderen; iets waar de rechter, gezien de zwaarte van de maatregel, grote waarde aan hecht.

Verwijdering kan voor een leerling verstrekende gevolgen hebben. De leerling verlaat zijn vertrouwde omgeving, er is een breuk in zijn ontwikkelingsproces en er bestaat risico van een terugslag op zijn verdere ontwikkeling.

Het bevoegd gezag moet ook laten zien dat zij een duidelijke afweging heeft gemaakt tussen het belang van de school om te verwijderen en het belang van de leerling om op school te blijven.

De gronden voor verwijdering.

Er bestaan voor het bevoegd gezag twee gronden om een leerling te verwijderen:

- De school kan niet voldoen aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling.
- Er is sprake van ernstige wangedrag van de leerling of de ouders.

Ondersteuningsbehoefte

Om te bepalen welke beslissingsruimte het bevoegd gezag heeft, is het van belang vast te stellen of:

- de leerling formeel thuishoort in of toelaatbaar is tot het speciaal (basis)onderwijs dan wel;
- de leerling formeel thuishoort in het reguliere basisonderwijs.

Voor leerlingen die al onderwijs volgen op een school, maar die intussen extra ondersteuning nodig hebben, geldt dat de school eerst zelf moet proberen om de gevraagde ondersteuning te bieden. Wanneer het bevoegd gezag deze ondersteuning niet zelf kan bieden, moet het voor een plek op een andere school zorgen. Over een dergelijke beslissing moet overleg worden gevoerd met de ouders van de leerling. Het bevoegd gezag heeft hierbij te maken met een onderzoeksplicht ter beoordeling van de vraag of de school aan de ondersteuningsbehoefte kan voldoen. Uit jurisprudentie volgt dat het bevoegd gezag de volgende onderdelen in zijn onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte kan betrekken:

- De aard van de handicap en de daaruit voortvloeiende onderwijsbeperking.
- De beschikbare formatie en expertise van de leerkrachten.
- De mogelijkheid om alle leerlingen de vereiste aandacht te geven.
- De beschikbare externe hulp.
- De afstemming tussen de benodigde ondersteuning van de leerling en de beschikbare ondersteuning.

Voorts moet het bevoegd gezag het schoolondersteuningsplan in zijn onderzoek betrekken. De school zal elk geval afzonderlijk moeten bekijken en het belang van het kind tegen dat van de school afwegen. Van belang is vooral dat deze afwegingsprocedure zorgvuldig is en dat adviezen deskundig, onafhankelijk en zoveel mogelijk eenduidig zijn. Bovendien moet de stem van de ouders voldoende worden gehoord.

Wangedrag

Van wangedrag kan in uiteenlopende situaties sprake zijn: (herhaaldelijk) schoolverzuim, overtreding van de schoolregels, agressief gedrag, bedreiging, vandalisme dan wel seksuele intimidatie. Verwijdering is een sanctie. Ook het wangedrag van ouders, zoals (herhaalde) intimidatie van leerkrachten, kan een reden zijn om een leerling te verwijderen. Of het bevoegd gezag tot verwijdering kan overgaan, hangt van de omstandigheden van het geval af. Er is geen algemene lijn. Het wangedrag moet in elk geval ernstig zijn.

Procedureel is het volgende van groot belang:

- er zijn gedragsregels hoe het bevoegd gezag met wangedrag omgaat en wanneer de grens voor verwijdering is bereikt.
- (lichtere) maatregelen ter voorkoming van herhaling hebben gefaald (schorsing, gedragsafspraken).

De leerling en ouders zijn gewaarschuwd dat bij eerstvolgende herhaling tot verwijdering wordt overgegaan.

Wanneer het gedrag van de leerling (of zijn ouders) ondanks eerdere gedragsafspraken en ondanks een laatste waarschuwing niet verbetert, kan het bevoegd gezag, afhankelijk van de overige omstandigheden, tot verwijdering overgaan.

Een licht vergrijp kan door herhaling uitgroeien tot ernstig wangedrag. Daarnaast is wangedrag denkbaar waarbij onmiddellijke verwijdering is geboden zonder de genoemde eerdere maatregelen of voorafgaande waarschuwing. Dit geldt alleen in zeer ernstige gevallen. Voor de rechter is van groot belang dat het bevoegd gezag bij zijn besluit een afweging heeft gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling om op de school te blijven. Verwijdering kan voor de leerling immers verstrekkende gevolgen hebben. Hij verlaat een vertrouwde omgeving, er is een breuk in zijn ontwikkelingsproces en er kan zich een terugslag op zijn verdere ontwikkeling voordoen. Dit geldt zeker wanneer de verwijdering plaatsvindt in de periode waarin besloten wordt over de overgang naar een volgende groep of naar het voortgezet onderwijs.

Voor de school kan van belang zijn dat zonder verwijdering de rust en de veiligheid op de school niet langer gegarandeerd kunnen worden. Het is raadzaam in de verschillende stadia van de procedure de Inspectie voor het Onderwijs te raadplegen. De rechter vindt het belangrijk dat deze heeft ingestemd met het voornemen tot verwijdering.

Als een leerling niet weet wat de regels van de school zijn, kan de leerling niet op grond van overtreding van die regels worden verwijderd. Verwijdering dient daarom gebaseerd te zijn op een schoolreglement dat regels en grenzen stelt aan het gedrag van leerlingen (en personeel) en dat aangeeft wanneer het bevoegd gezag sancties kan opleggen. Deze sancties moeten worden omschreven evenals de besluitvormingsprocedure. De rechter hecht hieraan. Een besluit tot verwijdering dat zijn basis vindt in zo'n beleid maakt een aanzienlijk grotere kans om de gerechtelijke toets te doorstaan. Het is essentieel dat dit beleid voor iedereen kenbaar is, ook voor de ouders, bijvoorbeeld door opname in de schoolgids of door uitreiking bij de aanvang van het schooljaar. Verwijdering in afwijking van het beleid is niet onmogelijk, maar vergt een zwaardere motivering.

Procedure voor verwijdering.

1. Het bevoegd gezag vraagt voorafgaand aan het besluit tot verwijdering in ieder geval de mening van de betreffende groepsleerkracht, maar het liefst ook die van het team en de onderwijsinspectie. Doel van deze gesprekken met leerkracht en het team is om nog te proberen een oplossing voor de situatie te vinden
2. Van de gesprekken met de leerkracht en het team worden verslagen opgesteld.
3. School stelt alvast het onderwijskundig rapport van de leerling op.
4. Bevoegd gezag brengt ouders van de leerling schriftelijk op de hoogte van hun **voornemen tot verwijdering** van de leerling.
5. Bevoegd gezag nodigt ouders uit voor een gesprek over haar voornemen tot verwijdering van de leerling.
  - In dit gesprek:
    - onderbouwt het bevoegd gezag haar voornemen tot verwijdering.
    - geeft het bevoegd gezag aan waarom het belang van de leerling moet wijken voor het belang van de school.
    - geeft het bevoegd gezag het doel van het gesprek aan.
    - geeft het bevoegd gezag een toelichting op de procedure.
    - geeft het bevoegd gezag aan hoe de bezwarenprocedure verloopt.
    - hoort het bevoegd gezag de ouders over haar voornemen tot verwijdering.
6. Van dit gesprek wordt een schriftelijk verslag gemaakt.
7. Indien het bevoegd gezag n.a.v. het bovenstaande gesprek blijft bij haar voornemen deelt zij dat de ouders schriftelijk mede.
8. Het bevoegd gezag moet vervolgens op zoek naar een andere school voor de te verwijderen leerling.
9. Het bevoegd gezag hoeft zich daarbij niet te beperken tot scholen van dezelfde denominatie of binnen hetzelfde samenwerkingsverband.
- 10. Het bevoegd gezag kan pas overgaan tot een definitief besluit tot verwijdering als er een andere school bereid is de leerling te plaatsen.**
11. Het bevoegd gezag gaat nu over tot definitieve verwijdering.
12. Het besluit tot verwijdering wordt schriftelijk aan de ouders en het team van de school medegedeeld.
13. In het schriftelijk besluit moet:
  - de reden tot verwijdering worden gemotiveerd waarbij nogmaals de afweging tussen schoolbelang ten kostte van het belang van de leerling wordt onderbouwd.
  - de naam van de school die bereid is de leerling op te nemen worden genoemd.
  - de datum van verwijdering.
  - de bezwarenprocedure worden opgenomen (schriftelijk bezwaar aantekenen binnen 6 weken na dagtekening).

Geschil over een verwijderingsbesluit

Bij een geschil over verwijdering van een leerling kunnen ouders ervoor kiezen om een bezwaarprocedure te volgen of andere wettelijke stappen te ondernemen.

Ouders kunnen kiezen uit:

- Bezwaar aantekenen bij het bevoegd gezag van de school.
- Bezwaar bij de Bestuursrechter.
- Geschillencommissie passend onderwijs.
- College voor Rechten van de Mens.

12

Ad 1. De ouders moeten binnen zes weken na dagtekening van het besluit tot verwijdering een bezwaarschrift indienen bij het bevoegd gezag van de school van hun kind. Het bevoegd gezag moet binnen vier weken een beslissing nemen op het bezwaar.

Ad 2. De ouders kunnen in beroep gaan bij de Bestuursrechter nadat ze bezwaar hebben aangetekend bij het bevoegd gezag waar de school onder valt en hun bezwaar is afgewezen. Ouders gaan dan beroep tegen deze beslissing op hun bezwaar.

Ad3. Ouders kunnen er ook voor kiezen om een geschil aanhangig te maken bij de Geschillencommissie passend onderwijs. <http://onderwijsgeschillen.nl>

Alle scholen en samenwerkingsverbanden zijn aangesloten bij deze commissie.

Ouders moeten **binnen zes weken na bekendmaking van het verwijderingsbesluit** een schriftelijk verzoek bij de geschillencommissie indienen.

De geschillencommissie brengt binnen tien weken na het indienen van het verzoek een advies uit aan het bevoegd gezag waarbij rekening wordt gehouden met het schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan van de school.

De commissie brengt een niet bindend advies uit waartegen geen bezwaar of beroep kan worden aangetekend.

Ouders kunnen tegelijkertijd een verzoekschrift sturen naar de geschillencommissie en bezwaar aantekenen tegen het besluit bij het bevoegd gezag.

In een dergelijke situatie beslist het bevoegd gezag niet eerder op het bezwaar dan nadat de geschillencommissie een uitspraak heeft gedaan.

In deze situatie wordt de termijn van beslissing op bezwaar opgeschort tot de dag waarop de commissie advies heeft uitgebracht.

Ad4. Ouders kunnen ook een oordeel vragen bij de Commissie Rechten van de Mens. Dat kan als de ouders van mening zijn dat het bevoegd gezag bij de verwijdering een verboden onderscheid heeft gemaakt of discrimineert op grond van handicap of chronische ziekte.

Uitspreken van dit College zijn niet bindend maar worden meestal wel opgevolgd door het bevoegd gezag. <https://www.mensenrechten.nl>

Evaluatie

Dit document zal tweejaarlijks worden geëvalueerd en gecontroleerd op basis van de dan geldende wet- en regelgeving.

Evaluatiepartners:

- CVB
- Directeuren *Eem-Vallei Educatief*
- GMR

De eerst volgende evaluatiedatum is maart 2018